

Ба шурои диссертациони
6D.KOA-079-и назди Институти
фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи
А. Баҳоваддинови АМИТ (734025,
ш.Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

Тақризи

**муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Каримов Раҳматулло Рамазонович
дар мавзуи «Дипломатияи об ва ҷойгоҳи он дар сиёсати хориҷии
Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз
рӯйи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ,
инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ**

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Таҳлили диссертатсияи Каримов Раҳматулло Рамазонович дар мавзуи «Дипломатияи об ва ҷойгоҳи он дар сиёсати хориҷии Тоҷикистон» нишон медиҳад, ки самти таҳқиқ, масъалаҳои гузошташуда ва натиҷаҳои илмӣ он ба ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ мувофиқ мебошанд. Баррасии дипломатияи об ҳамчун воситаи сиёсати хориҷӣ, робитаи он бо амнияти обӣ, муносибатҳои байнидавлатӣ ва равандаҳои минтақавӣ муҳтавои таҳқиқотро бевосита ба доираи масъалаҳои ихтисоси мазкур ворид менамояд.

Мубрами мавзуи таҳқиқоти интихобнамудаи Каримов Раҳматулло Рамазонович аз нақши афзояндаи захираҳои об дар ташаккули муносибатҳои байналмилалӣ ва таъмини амнияти давлатҳо бармеояд. Об дар шароити муосир танҳо ҳамчун сарвати табиӣ арзёбӣ нагардида, ба омили муҳими сиёсӣ ва геополитикӣ табдил ёфтааст. Нобаробар ҷойгиршудани захираҳои об, вобастагии давлатҳо аз ҳавзаҳои фаромарзӣ, афзоиши талабот ба об ва таъсири тағйирёбии иқлим масъалаи ҳамоҳангсозии манфиатҳои кишварҳоро аҳаммияти махсус бахшидааст.

Дар сатҳи байналмилалӣ мушкilotи вобаста ба об метавонанд ҳам заминаи рақобату ихтилоф ва ҳам омили рушди ҳамкорӣ гарданд. Дар чунин вазъ истифодаи музокирот, таҳияи созишномаҳо, мубодилаи иттилоот ва идоракунии муштараки захираҳои об зарурати объективӣ пайдо мекунад. Аз ин нуқтаи назар, омӯзиши дипломатияи об ҳамчун воситаи пешгирии низоъҳо, таҳкими эътимод ва ба ҳам овардани ҷонибҳои дорои манфиатҳои гуногун дорои аҳаммияти илмӣ мебошад.

Масъалаи мазкур барои минтақаи Осиёи Марказӣ низ муҳим аст, зеро захираҳои асосии оби минтақа хусусияти фаромарзӣ дошта, истифодаи онҳо ба муносибатҳои байни давлатҳо таъсир мерасонад. Тағйирёбии иқлим, коҳиш ёфтани захираҳои об, афзоиши талаботи аҳоли ва соҳаҳои иқтисодӣ зарурати тақвияти муколама ва ҳамкориҳои минтақавиро бештар менамоянд. Аз ин рӯ, муайян намудани имкониятҳои дипломатияи об дар таъмини амнияти минтақавӣ ва идоракунии ҳамоҳангшудаи захираҳои муштарак масъалаи саривақтӣ ба ҳисоб меравад.

Дар сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаҳои об мавқеи устувор касб намудаанд. Пешниҳоди ташаббусҳои байналмилалӣ, баргузор намудани чорабиниҳои сатҳи баланд ва ташаккули Раванди оби Душанбе ба густариши муколамаи ҷаҳонӣ дар соҳаи об мусоидат кардаанд. Аз ин лиҳоз, таҳқиқи нақши дипломатияи об дар татбиқи манфиатҳои миллӣ, таҳкими мавқеи байналмилалӣ ва ташаккули имиҷи сиёсии Тоҷикистон аҳамияти назариявӣ амалӣ дорад.

Ҷанбаи дигари мубрамии мавзӯ ба нокифоя будани коркарди назариявии мафҳуми дипломатияи об алоқаманд мебошад. Муайян намудани моҳият, заминаҳои пайдоиш, хусусиятҳо, субъектҳо ва самтҳои татбиқи он барои рушди минбаъдаи таҳқиқоти сиёсӣ зарур аст. Бо назардошти ин омилҳо, интихоби мавзуи «Дипломатияи об ва ҷойгоҳи он дар сиёсати хориҷии Тоҷикистон» асоснок буда, таҳқиқи он ба масъалаҳои муҳими муносибатҳои байналмилалӣ, амнияти обӣ ва сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад.

Дарачаи наwgонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд. Навгонии илмии диссертатсия аз коркарди назариявии дипломатияи об ва арзёбии нақши он дар сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон бармеояд. Муаллиф назарияву дидгоҳҳои илмиро оид ба ин шакли дипломатия таҳлил намуда, таърифи муаллифӣ онро пешниҳод кардааст. Мувофиқи ин таъриф, дипломатияи об қисми таркибӣ ва таърихии дипломатия буда, барои ҳалли масъалаҳои обӣ бо ҷалби субъектҳои гуногунсатҳи дорои манфиатҳои муштарак равона мегардад.

Дар таҳқиқот заминаҳои табиӣ, таърихӣ, сиёсӣ ва ҳуқуқии пайдоишу рушди дипломатияи об муайян карда шудаанд. Муаллиф вобастагии давлатҳоро аз ҳавзаҳои муштаракӣ обӣ ҳамчун омили объективии ташаккули ҳамкориҳои байнидавлатӣ арзёбӣ намуда, хусусиятҳои геополитикии масъалаҳои обро ошкор сохтааст. Аз ҷумла,

нишон дода шудааст, ки захираҳои об вобаста ба тарзи идоракунӣ метавонанд омили ҳамгироӣ ё сарчашмаи ихтилофи манфиатҳо гарданд.

Натиҷаи дигари дорои хусусияти нав муайян намудани ҷойгоҳ ва вазифаҳои дипломатияи об дар низоми таъмини амнияти обӣ мебошад. Дар ин замина робитаи масъалаҳои об бо амнияти миллий, минтақавӣ ва байналмилалӣ, рушди устувор ва муносибатҳои байнидавлатӣ таҳлил гардидааст. Дипломатияи об ҳамчун механизми музокирот, ҳамоҳангсозии манфиатҳо, пешгирии ихтилофҳо ва идоракунии муштараки захираҳои фаромарзӣ арзёбӣ шудааст.

Дар диссертатсия таҷрибаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун самти мустақили таҳқиқ қарор гирифтааст. Муаллиф аҳамияти ташаббусҳои байналмилалӣ кишвар, Раванди оби Душанбе ва сиёсати пешгирифтаи Тоҷикистонро дар таҳкими имиджи сиёсӣ ва пешбурди рӯзномаи ҷаҳонӣ об муайян намудааст. Ҳамзамон, ҷанбаҳои сиёсӣ маъмурии идоракунӣ захираҳои об ва таъсири онҳо ба таъмини амнияти минтақаи Осиёи Марказӣ мушаххас карда шудаанд.

Нуктаҳои илмӣ ба ҳимоя пешниҳодшаванда муҳтавои асосии таҳқиқотро фаро мегиранд. Дар онҳо об ҳамчун омили муттаҳидкунандаи ҷомеа, давлат ва тамаддунҳои башарӣ арзёбӣ гардида, таъкид мешавад, ки идоракунӣ захираҳои об аз давраҳои қадим ҳамкориҳои дастаҷамъона ва ҳамоҳангсозии манфиатҳо тақозо менамуд. Мавҷудияти ҳавзаҳои муштараки обӣ вобастагии табиӣ давлатҳо ба вуҷуд оварда, афзоиши талабот ба захираҳои об зарурати истифодаи воситаҳои дипломатӣ, рушди муколама ва танзими мувофиқашудаи муносибатҳои байнидавлатиро бештар мегардонад.

Дар нуктаҳои пешниҳодшуда, ҳамчунин, саҳми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ташаккули дипломатияи об тавассути пешниҳоди ташаббусҳои байналмилалӣ, баргузориҳои ҷорабинҳои сатҳи баланд ва рушди Раванди оби Душанбе муайян карда шудааст. Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷонибдори истифодаи оқилонаи захираҳои оби фаромарзӣ ва таҳкими ҳамкориҳои давлатҳо дар ин соҳа мебошад. Дар ин замина, таъмини амнияти обӣ ва пешгирии таҳдидҳои марбут ба тағйирёбии иқлим тавассути муколама, эҳтироми манфиатҳои ҷонибҳо ва истифодаи механизмҳои муносири дипломатияи об ҳамчун яке аз самтҳои муҳими сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон арзёбӣ мегардад.

Дар маҷмӯъ, натиҷаҳои дорои нағзони илмӣ бо мақсаду вазифаҳои диссертатсия мувофиқ буда, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда аз муҳтавои бобу зербобҳо ва хулосаҳои таҳқиқот бармеоянд. Дар асоси

навгонии онҳо барои таҳқиқоти диссертатсионӣ қонёкунанда арзёбӣ мегардад.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Асоснокии натиҷаҳои диссертатсия бо мувофиқати мавзӯ, мақсад, вазифаҳо, объекту предмети таҳқиқот ва тартиби мантиқии баррасии масъалаҳо таъмин гардидааст. Муаллиф масъалаи дипломатияи обро аз муайян намудани заминаҳои таърихӣ назариявӣ он оғоз намуда, минбаъд ҷанбаҳои геополитикии амнияти обӣ, нақши дипломатияи об дар сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дурнамои рушди он дар Осиёи Марказиро таҳлил кардааст. Заминаи сарчашмавии таҳқиқотро баромаду маърузаҳо ва ташаббусҳои Пешвои миллат, санадҳои сиёсӣ ва меъёрии ҳуқуқӣ, созишномаю шартномаҳои байнидавлатӣ, қатъномаю эълomiaҳои Созмони Милали Муттаҳид, асарҳои муҳаққиқони ватанию хориҷӣ, инчунин маводи иттилоотӣ ва оморӣ ташкил медиҳанд. Омӯзиши гурӯҳҳои гуногуни сарчашмаҳо ба муаллиф имкон додааст, ки масъалаҳои ташаккули дипломатияи об, истифодаи захираҳои фаромарзӣ, амнияти обӣ ва ҳамкориҳои минтақавиро аз дидгоҳҳои гуногун арзёбӣ намояд.

Дар раванди таҳқиқот методҳои таърихӣ, системавӣ, муқоисавӣ, институтсионалӣ, таҳлил ва синтез, инчунин равиши байнифаннӣ истифода шудаанд. Методҳои мазкур ба хусусияти мавзӯ мувофиқ буда, барои ошкор намудани робитаи дипломатияи об бо муносибатҳои байналмилалӣ, сиёсати хориҷӣ, амнияти миллӣ ва рушди минтақавӣ заминаи методологӣ фароҳам овардаанд. Хулосаҳои муаллиф натиҷаи ҷамъбасти таҳлилҳои дар бобу зербобҳо анҷомёфта буда, бо мақсаду вазифаҳои диссертатсия робитаи бевосита доранд. Тавсияҳо оид ба рушди барномаҳои таълимӣ, таъсиси платформаҳои таҳлили сиёсати об, такмили механизмҳои ҳуқуқию институтсионалӣ ва таҳкими ҳамкориҳои минтақавӣ аз натиҷаҳои таҳқиқот бармеоянд. Аз ин рӯ, хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳодшударо метавон аз ҷиҳати илмӣ асоснок ва эътимоднок арзёбӣ намуд.

Соҳтор ва муҳтавои асосии диссертатсия. Дар муқаддима мубрамияти мавзӯи таҳқиқот бо назардошти афзоиши аҳамияти захираҳои об дар муносибатҳои байналмилалӣ, таъсири тағйирёбии иқлим, норасоии оби тозаи ошомиданӣ ва эҳтимоли пайдоиши ихтилофҳои вобаста ба об асоснок гардидааст. Муаллиф зарурати омӯзиши дипломатияи обро ҳамчун воситаи ҳамоҳангсозии манфиатҳои давлатҳо, таъмини амнияти обӣ ва таҳкими ҳамкориҳои минтақавию байналмилалӣ нишон додааст. Ҳангоми баррасии дараҷаи омӯзиши

мавзуъ сарчашмаҳо ва адабиёти илмӣ гурӯҳбандӣ шуда, саҳми муҳаққиқони ватанию хориҷӣ, санадҳои сиёсӣ ва ҳуқуқӣ ва ташаббусҳои байналмилалӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда шудааст. Дар тавсифи умумии таҳқиқот мақсаду вазифаҳо, объекту предмет, фарзияи илмӣ, асосҳои назариявӣи методологӣ, навгониҳои илмӣ, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳаммияти назариявӣи амалӣ, эътимоднокии натиҷаҳо, саҳми шахсии доктараб, тасвиби натиҷаҳо ва интишорот инъикос ёфтаанд. Диссертатсия аз муқаддима, се боб, шаш зербоб, хулоса, тавсияҳо, рӯйхати адабиёт ва интишороти доктараб иборат буда, дар ҳаҷми умумии 179 саҳифа таҳия гардидааст. Рӯйхати адабиёти истифодашуда 199 номгӯро дар бар мегирад.

Боби якум – **«Заминаҳои сиёсӣи назариявӣи ташаккули дипломатияи об»** аз ду зербоб иборат буда, дар он асосҳои таърихӣ, назариявӣ ва амалии пайдоиши дипломатияи об таҳқиқ гардидаанд. Муаллиф нақши обро дар ташаккули ҷомеаҳо, давлатҳо ва тамаддунҳои қадим баррасӣ намуда, идоракунии захираҳои обро яке аз заминаҳои ибтидоии рушди ҳамкорӣи дастаҷамъона арзёбӣ кардааст. Дар идома мавқеъҳои гуногуни илмӣ оид ба мафҳум, моҳият ва вазифаҳои дипломатияи об таҳлил шуда, хусусиятҳои он ҳамчун шакли махсуси фаъолияти дипломатӣ муайян гардидаанд. Дар натиҷаи муқоисаи дидгоҳҳои назариявӣи муаллиф таърифи дипломатияи обро пешниҳод намудааст. Дар зербоби дуюм вобастагии давлатҳо аз ҳавзаҳои муштараки обӣ, табиати фаромарзии захираҳои об ва зарурати идоракунии мувофиқашудаи онҳо ҳамчун заминаҳои объективӣи дипломатияи об шарҳ дода шудаанд. Ҳамчунин, раванди ташаккули асосҳои сиёсӣ ва ҳуқуқӣи ҳамкорӣ дар соҳаи об, мазмуни созишномаҳои байнидавлатӣ ва тағйир ёфтани масъалаҳои меҳварӣи онҳо таҳлил гардидаанд. Дар маҷмӯъ, боби якум заминаи назариявӣи методологӣи баррасии масъалаҳои минбаъдаи диссертатсияро фароҳам овардааст.

Боби дуюм – **«Дипломатияи об ва ҷойгоҳи он дар таъмини амнияти обӣ»** ба омӯзиши ҷанбаҳои сиёсӣ, геополитикӣ ва амнияти захираҳои об бахшида шудааст. Муаллиф обро ҳамчун омили таъсиргузор ба муносибатҳои байнидавлатӣ, суботи минтақавӣ ва самтгирии сиёсати давлатҳо арзёбӣ менамояд. Дар ин замина мафҳуми амнияти обӣ, унсурҳои таркибии он ва робитаи дастрасӣ ба об бо рушди иқтимоӣи иқтисодӣ, ҳифзи муҳити зист ва амнияти сиёсӣ шарҳ дода шудаанд. Таъсири тағйирёбии иқлим, норасоии об, ифлосшавии манбаъҳо, фарсудашавии инфрасохтор ва мушкилоти идоракунии захираҳои об низ мавриди таҳлил қарор гирифтаанд. Дар зербоби дуюм дипломатияи об

ҳамчун воситаи ҳамоҳангсозии манфиатҳо, пешгирии ихтилофҳо ва таъмини истифодаи устувори захираҳои фаромарзӣ баррасӣ шудааст. Муаллиф робитаи амнияти обиро бо амнияти озуқаворӣ ва энергетикӣ нишон дода, зарурати ҳамкории давлатҳо, созмонҳои байналмилалӣ, ҷомеаи илмӣ ва дигар ҷонибҳои манфиатдорро асоснок менамояд. Дар анҷоми боб пешниҳодҳо оид ба эълон намудани Бистсолаи таъмини амнияти об, таъсиси Маркази байналмилалӣ дипломатияи об дар шаҳри Душанбе ва татбиқи лоиҳаи минтақавӣ таҳқиқоти дипломатияи об манзур шудаанд.

Боби сеюм – **«Масъалаи об ва ҷойгоҳи он дар сиёсати хориҷии Тоҷикистон»** ба арзёбии таҷрибаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дурнамои рушди дипломатияи об дар Осиёи Марказӣ бахшида шудааст. Дар зербоби якум нақши ташаббусҳои байналмилалӣ Тоҷикистон, баргузориҳои чорабиниҳои сатҳи баланд ва Раванди оби Душанбе дар ташаккули имиджи сиёсии кишвар таҳлил гардидааст. Муаллиф саҳми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро дар пешбурди рӯзномаи ҷаҳонӣ об ва ташаккули дипломатияи муосири об нишон додааст. Ташаббусҳои марбут ба об, тағйирёбии иқлим ва ҳифзи пирияхҳо ҳамчун воситаи таҳкими мавқеи байналмилалӣ Тоҷикистон арзёбӣ шудаанд. Дар зербоби дуюм вобастагии мутақобилаи кишварҳои Осиёи Марказӣ аз захираҳои оби фаромарзӣ, таъсири тағйирёбии иқлим ва нақши иродаи сиёсӣ дар рушди ҳамкории минтақавӣ баррасӣ гардидаанд. Муаллиф дипломатияи обро воситаи муҳими таҳкими эътимоди байнидавлатӣ, пешгирии ихтилофҳо ва таъмини амнияти минтақа медонад. Дар ҷамъбаст зарурати таҳияи концепсияи амнияти об дар Осиёи Марказӣ ва татбиқи лоиҳаҳои муштаракӣ минтақавӣ асоснок карда шудааст.

Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои асосии таҳқиқот ҷамъбаст гардида, дипломатияи об ҳамчун самти махсуси фаъолияти сиёсати хориҷӣ ва воситаи таъмини амнияти обӣ арзёбӣ шудааст. Муаллиф заминаҳои ташаккули дипломатияи об, таъсири омили об ба муносибатҳои байнидавлатӣ, нақши Ҷумҳурии Тоҷикистон дар пешбурди ташаббусҳои ҷаҳонӣ ва аҳамияти ҳамкории минтақавиро муайян намудааст. Дар қисми тавсияҳо ворид намудани дипломатияи об ба барномаҳои таълимӣ, таъсиси платформаҳои таҳлили сиёсати об, тақмили заминаҳои ҳуқуқию институтсионалӣ, рушди созишномаҳои байнидавлатӣ ва ташкили механизмҳои идоракунии муштаракӣ захираҳои об пешниҳод гардидаанд. Хулосаҳо ва тавсияҳо мазмунӣ

бобҳои диссертатсияро ҷамъбааст намуда, бо мақсаду вазифаҳои таҳқиқот мувофиқат мекунад.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Арзиши илмии диссертатсия дар коркарди мафҳум ва асосҳои назариявии дипломатияи об, муайян намудани заминаҳои ташаккул ва ошкор сохтани робитаи он бо сиёсати хориҷӣ, амнияти обӣ ва муносибатҳои байнидавлатӣ ифода меёбад. Натиҷаҳои пешниҳодшуда метавонанд барои идомаи таҳқиқоти сиёсӣ дар самти идоракунии захираҳои оби фаромарзӣ ва таъмини амнияти минтақавӣ замина гузоранд.

Аҳамияти амалии кор аз имкони истифодаи хулосаҳо ва тавсияҳои муаллиф ҳангоми таҳияи барномаҳои сиёсати обӣ, такмили механизмҳои ҳамкории байнидавлатӣ, баргузориҳои музокирот ва омода намудани созишномаҳои марбут ба истифодаи захираҳои муштарак бармеояд. Маводи диссертатсия, ҳамчунин, метавонад дар таҳияи курсҳои таълимӣ, гузоришҳои таҳлилӣ ва омода намудани мутахассисони соҳаи муносибатҳои байналмилалӣ ва дипломатия истифода шавад.

Ҷанбаи иқтисодии натиҷаҳо ба зарурати истифодаи оқилона ва идоракунии ҷамоҳангшудаи захираҳои об, ҳифзи манбаъҳои обу пирияхҳо ва ҷалби сармоя ба лоиҳаҳои соҳавӣ алоқаманд мебошад. Пешниҳодҳои муаллиф барои таҳияи лоиҳаҳои муштаракӣ минтақавӣ ва баланд бардоштани самаранокии идоракунии захираҳои об аҳамияти муайян доранд.

Аҳамияти иҷтимоии таҳқиқот дар мусоидат ба таъмини аҳолӣ бо оби тозаи ошомиданӣ, пешгирии ихтилофҳои вобаста ба об ва таҳкими эътимоду ҳамкории байни давлатҳо зоҳир мегардад. Аз ин лиҳоз, натиҷаҳои диссертатсия метавонанд барои ҳифзи амнияти обӣ, суботи иҷтимоӣ ва рушди устувори ҷомеа мавриди истифода қарор гиранд.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯйи мавзӯи диссертатсия. Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионии Каримов Раҳматулло Рамазонович дар 9 кори илмӣ инъикос гардидаанд. Аз ин шумора 5 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 4 мақола дар маҷмуаҳо ва маводи конференсияҳои илмӣ ба таъб расидаанд. Интишороти докталаб масъалаҳои асосӣ ва хулосаҳои илмӣ диссертатсияро фаро мегиранд. Теъдод ва муҳтавои интишороти муаллиф ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо тибқи

қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, №295) тасдиқ гардидааст, мутобиқат менамоянд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Кори диссертатсионии Каримов Раҳматулло Рамазонович мутобиқи талаботи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводи илмӣ», ки бо фармоиши раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493 тасдиқ гардидааст, таҳия ва барасмият дароварда шудааст. Автореферат мухтасар ва натиҷаҳои асосии диссертатсияро ба таври мухтасар ва пайдарпай инъикос намуда, ба талаботи муқарраршуда мувофиқат менамояд.

Эродҳо нисбат ба мазмуну муҳтавои диссертатсия. Дар баробари натиҷаҳои мусбати таҳқиқот, дар диссертатсия баъзе масъалаҳои ба назар мерасанд, ки зикри онҳо барои такмили минбаъдаи фаъолияти илмии муаллиф мувофиқи мақсад мебошад:

1) Дар диссертатсия давлатҳо, созмонҳои байналмилалӣ, ниҳодҳои илмӣ, бахши хусусӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ ҳамчун субъектҳои дипломатияи об зикр шудаанд. Аммо вазифа, доираи масъулият ва тартиби ҳамкории онҳо дар пешбурди дипломатияи об ба таври алоҳида гуруҳбандӣ нашудааст. Муайян намудани нақши ҳар як субъект таҳлили институтсионалии мавзӯро мукамалтар менамуд.

2) Дар диссертатсия фаъолияти ниҳодҳо ва механизмҳои минтақавии ҳамкорӣ, аз ҷумла Комиссияи байнидавлатии ҳамоҳангсозии об ва Фонди байналмилалии наҷоти Арал, мавриди баррасӣ қарор гирифтааст. Аммо самаранокӣ фаъолияти онҳо, мушкilotи мавҷуда ва нақши ин ниҳодҳо дар рушди дипломатияи об метавонистанд муфассалтар арзёбӣ карда шаванд.

3) Дар баъзе саҳифаҳои диссертатсия ғалатҳои ҷузъии имлоӣ ва техникӣ, инчунин номуназамӣ дар навишти баъзе истилоҳҳо ба назар мерасанд. Бартараф намудани онҳо зимни таҳрири ниҳой ба такмили сатҳи забонӣ ва сифати барасмиятдарории матн мусоидат менамояд.

Эродҳои пешниҳодшуда хусусияти тавсиявӣ дошта, аҳаммияти илмӣ ва арзиши амалии диссертатсияро коҳиш намедиханд.

Хулоса бо тавсия барои додани дараҷа. Диссертатсияи Каримов Раҳматулло Рамазонович дар мавзӯи «Дипломатияи об ва ҷойгоҳи он дар сиёсати хориҷии Тоҷикистон», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ пешниҳод шудааст, таҳқиқоти мустақилона ва анҷомёфтаи илмӣ ба ҳисоб меравад. Кори

мазкур аз ҷиҳати мубрамияти мавзуъ, сатҳи таҳлили илмӣ, асоснокии хулосаҳо ва аҳаммияти назариявию амалӣ ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйиру иловаҳои тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, №295) тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ мебошад.

Бо назардошти гуфтаҳои боло, муаллифи диссертатсия Каримов Раҳматулло Рамазонович сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ дониста мешавад.

Муқарриз:

номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент,
декани факултети педагогика
ва филологияи МД «Донишкадаи
байналмилалӣи Хучанд»-и
МД «Донишгоҳи байналмилалӣи сайёҳӣ
ва соҳибкорӣи Тоҷикистон»

Рустамзода З.Р.

Имзои Рустамзода Завқиддин Рустамро тасдиқ менамоям.

Сардори шуъбаи кадрҳо ва
корҳои махсуси донишкадаи

Юнусова О.М.

Суроғаи муқарриз:

734002, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш.Хучанд, микр-н 27, хонаи 1
Тел.: +992 929609559
E-mail: mr.zavqiddin@mail.ru

26.08.2026